

UNIWERSYTET
WARMIŃSKO-MAZURSKI W OLSZTYNIE

WYDZIAŁ LEKARSKI, COLLEGIUM MEDICUM
Katedra Ginekologii i Położnictwa

dr hab. n. med. **Tomasz Waśniewski**, prof. UWM
Kierownik Katedry

Olsztyn, dn. 20.01.2021

RECENZJA

osiągnięcia naukowego pt.

„Narzędzia badawcze i analiza funkcjonowania seksualnego kobiet z zaburzeniami dna miednicy”

Pani dr n. med. Magdaleny Emilii Grzybowskiej
w związku z postępowaniem w sprawie nadania stopnia
doktora habilitowanego

Oceny cyklu publikacji składających się na rozprawę habilitacyjną, dorobku naukowego i działalności dydaktycznej Pani dr n. med. Magdaleny Emilii Grzybowskiej z Katedry i Kliniki Ginekologii, Ginekologii Onkologicznej i Endokrynologii Ginekologicznej Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego, dokonałem na podstawie materiałów dostarczonych przez Wysoką Radę Nauk Medycznych Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego, obejmujących wniosok, autoreferat, wykaz osiągnięć naukowych, informacje o aktywności naukowej, informacje o współpracy z otoczeniem społecznym i gospodarczym, informacje naukometyczne, oraz analizę bibliometryczną przeprowadzoną przez Bibliotekę Główną Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego w dniu 02.04.2020 roku. Materiały otrzymałem w skróconej formie papierowej, oraz w kompletnej, zgodnej z procedurami habilitacyjnymi, elektronicznej. Uzyskana dokumentacja w pełni umożliwia ocenę osiągnięć Pani dr n. med. Magdaleny Emilii Grzybowskiej w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego.

Oświadczam także, że nie jestem współautorem żadnych prac naukowych, ani projektów badawczych, Kandydatki do stopnia doktora habilitowanego. Nie byłem także recenzentem, ani promotorem Habilitantki na żadnym z etapów Jej kariery zawodowej. Nie zachodzi między nami stosunek nadrzędności służbowej.

Po szczegółowej analizie przesłanej dokumentacji stwierdzam, co następuje:

1. Podstawowe dane o kandydatce

Dr n. med. Magdalena Emilia Grzybowska ukończyła Wydział Lekarski Akademii Medycznej w Gdańsku w 2000 roku. Po stażu podyplomowym, podjęła pracę w Oddziale Położnictwa i Ginekologii w Pomorskim Centrum Traumatologii im. M. Kopernika w Gdańsku, gdzie realizowała program specjalizacji z ginekologii i położnictwa w ramach rezydentury. W 2010 roku dr Magdalena E. Grzybowska uzyskała dyplom specjalisty w tej dziedzinie. W 2012 roku kandydatka podjęła pracę w Katedrze i Klinice Ginekologii, Ginekologii Onkologicznej i Endokrynologii Ginekologicznej Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego, w której pracuje do chwili obecnej. W roku 2013 obroniła pracę doktorską zatytułowaną „Jakość życia seksualnego pacjentek z obniżeniem narządów płciowych i wysiłkowym nietrzymaniem moczu”, promotorem której był prof. dr hab. n. med. Dariusz Wydra.

Kandydatka jest także absolwentką Szkoły Muzycznej I-go, a następnie II-go stopnia im. F. Chopina w Gdańsku, którą ukończyła w 1995 roku w klasie fortepianu, uzyskując tytuł zawodowy muzyka instrumentalisty. I jest to dodatkowo bardzo pozytywnie oceniona aktywność Pani doktor, w opinii recenzenta.

2. Ocena całokształtu działalności naukowej

A. Ocena działalności naukowej

Działalność naukowa Pani dr n. med. Magdaleny E. Grzybowskiej jest ukierunkowana przede wszystkim na zagadnienia z zakresu uroginekologii. W dorobku Kandydatki do czasu uzyskania stopnia doktora nauk medycznych (2013 rok) znalazłem 17 prac oryginalnych (MNiSW – 85 pkt) oraz 1 rozdział w podręczniku. Po uzyskaniu stopnia doktora nauk medycznych Habilitantka rozpoczęła realizację innowacyjnego w skali kraju, programu badawczego dotyczącego funkcjonowania seksualnego kobiet z zaburzeniami statyki dna miednicy. Wykorzystując dużą ilość innowacyjnych pomysłów badawczych, z dużą precyzją i konsekwentnym podejściem analizowała różne aspekty funkcjonowania seksualnego kobiet, a także czynników mających negatywny wpływ na ten bardzo ważny, rzadko podnoszony, aspekt życia pacjentek. W swoich badaniach Kandydatka poruszała także tematykę poszukiwania pomocy lekarskiej przez chore z wysiłkowym nietrzymaniem moczu.

Dodatkowo publikowała doniesienia z zakresu technik operacyjnych stosowanych w leczeniu operacyjnym obniżeń narządów płciowych z defektem w kompartmentcie centralnym.

Na dorobek Pani dr n. med. Magdaleny E. Grzybowskiej składa się: 31 prac oryginalnych, a w tym 14 opublikowanych w czasopismach ze wskaźnikiem *Impact Factor*, o łącznej punktacji 30,617 (MNiSW – 970 pkt), oraz 17 prac oryginalnych bez *IF* (MNiSW – 85 pkt); 1 praca pogładowa *IF* – 2,468 (MNiSW – 70 pkt), oraz 1 komentarz *IF* – 3,518 (MNiSW – 100 pkt).

Habilitantka jest pierwszym autorem 11 prac o łącznej wartości punktacji *IF* – 26,087. Łączna punktacja *IF* dla dorobku dr n. med. M. E. Grzybowskiej wynosi $IF = 36,603$ (MNiSW – 1225 pkt).

Na podstawie analizy bibliometrycznej Biblioteki Głównej GUMed z dnia 02.04.2020 roku, liczba cytowań dorobku Habilitantki według bazy Web of Science wynosi 26 (indeks Hirscha 3), według Scopus 30 (indeks Hirscha 4).

Habilitantka jest również autorem dwóch rozdziałów wydawnictwa zbiorowego (MNiSW – 20 pkt) i współautorem jednego rozdziału w tematycznych publikacjach krajowych. Uzupełnienie dorobku stanowi 13 streszczeń zjazdowych, w tym 11 ze zjazdów międzynarodowych (m.in. we Florencji, Vancouver, Göteborgu, Tel Awiwie), oraz 2 ze zjazdów krajowych. Swoje prace naukowe prezentowała w formie referatów na międzynarodowych konferencjach tematycznych m.in. w Tokio, Montrealu, Nashville.

Dr n. med. M. E. Grzybowska jest członkiem rady naukowej międzynarodowego czasopisma (*International Journal of Environmental Research and Public Health*). Na prośbę zagranicznych redakcji naukowych w latach 2016-2020 zrecenzowała 19 prac, w tym 17 prac dla czasopism z listy A.

B. Ocena działalności dydaktycznej

Dr n. med. M. E. Grzybowska jest bardzo zaangażowanym nauczycielem akademickim, bierze aktywny udział w kształceniu przeddyplomowym. Prowadzi zajęcia dydaktyczne (ćwiczenia, seminaria, wykłady), przygotowuje egzaminy, dla studentów Wydziału Lekarskiego, oraz Wydziału Nauk o Zdrowiu, w Gdańskim Uniwersytecie Medycznym. Jest promotorem pracy magisterskiej na Wydziale Nauk o Zdrowiu. Bierze czynny udział w dydaktyce podyplomowej poprzez przygotowywanie kursów i szkoleń, głównie z zakresu uroginekologii organizowanych dla lekarzy specjalizujących się w ginekologii. Jest promotorem pomocniczym w trwającym przewodzie doktorskim oraz kierownikiem specjalizacji lekarza w dziedzinie ginekologii i położnictwa. Działalność

dydaktyczna Pani dr n med. M. E. Grzybowskiej jest bardzo wysoko oceniana przez studentów, ale także u przełożonych, a szczególnie Jej udział w przygotowaniu kursów, czy publikacjach w czasopismach zagranicznych, a także rozdziałów w dwóch podręcznikach z zakresu uroginekologii.

C. Ocena osiągnięć organizacyjnych, popularyzatorskich oraz współpracy krajowej i międzynarodowej

Habilitationka jest członkiem Polskiego Towarzystwo Ginekologów i Położników, Polskiego Towarzystwa Ginekologii Onkologicznej, International Urogynecological Association, European Urogynecological Association oraz International Continence Society. Pełni funkcję skarbnika w Zarządzie Pomorskiego Oddziału PTGiP, jest członkiem Krajowego Zarządu Sekcji Uroginekologii PTGiP. Aktywnie działa w międzynarodowym towarzystwie naukowym International Urogynecological Association, gdzie pracuje w Grupie Roboczej (Pelvic Organ Prolapse/Urinary Incontinence Sexual Questionnaire, IUGA-Revised (PISQ-IR) Working Group). Jest członkiem międzynarodowego komitetu ekspertów z ramienia IUGA – International Urogynecological Consultation Committee on Quality of Life Questionnaires, w którym, uznając Jej ekspercką wiedzę, została powołana do opracowania międzynarodowej publikacji książkowej obejmującej analizę obecnego stanu wiedzy dotyczącego kwestionariuszowych metod samooceny pacjenta z obniżeniami narządów płciowych (ang. Patient Reported Outcomes, PRO).

Nawiązana i utrzymywana współpraca krajowa i międzynarodowa skutkowałą podjęciem licznym projektów naukowych zarówno w Gdańskim Uniwersytecie Medycznym, jak i pomiędzy kilkoma ośrodkami badawczymi w kraju i na świecie. Dr n. med. M. E. Grzybowska ściśle współpracuje z Department of Obstetrics and Gynecology, Division of Female Pelvic Medicine and Reconstructive Surgery, Northwestern University, Prentice Women's Hospital, Feinberg School of Medicine, Chicago, USA, czego wyrazem są wspólne publikacje. Nawiązuje również współpracę z ośrodkami w obrębie Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego (Katedrą i Zakładem Peridentologii i Chorób Błony Śluzowej Jamy Ustnej, Zakładem Immunobiologii i Mikrobiologii Środowiska, Instytutem Medycyny Morskiej i Tropikalnej), oraz ważnymi ośrodkami krajowymi m.in. II Katedrą i Kliniką Ginekologii Uniwersytetu Medycznego w Lublinie.

Na uwagę zasługuje fakt, że Kandydatka odbyła zagraniczne staże w Klinik Für Frauenheilkunde Und Geburtshilfe, Kreiskrankenhaus Dormagen, Niemcy (2017 rok), oraz w Department of Obstetrics and Gynaecology, Croydon University Hospital, Croydon, Wielka

Brytania (2019 rok). Nawiązana współpraca międzynarodowa wywarła wpływ na działalność naukową Habilitantki, a uzyskane umiejętności zostały wykorzystane w innowacyjnych zabiegach wykonywanych w Jej macierzystej Klinice.

W uznaniu eksperckiej wiedzy w zakresie uroginekologii, dr n. med. M. E. Grzybowska, była zapraszana do wygłaszania wykładów z tej dziedziny na kongresach i zjazdach krajowych, i zagranicznych. W latach 2015-2019 występowała na międzynarodowych konferencjach w Montrealu 2015, Tokio 2016, Vancouver 2017, Florencji 2017, Göteborgu 2019, Nashville 2019 (8 wystąpień) przedstawiając wyniki swoich prac naukowych. Swoje dokonania naukowe prezentowała również na konferencjach międzynarodowych (Warszawa 2015, Mediolan 2018, Tel Aviv 2019), i krajowych (Warszawa 2018, Pabianice 2019). Bardzo istotnym elementem w karierze naukowej habilitantki jest fakt zapraszania do recenzowania artykułów w liczących się czasopismach naukowych, co jednoznacznie świadczy o uznaniu Jej eksperckiej pozycji w dziedzinie uroginekologii wśród światowych autorytetów. Dowodem uznanej pozycji naukowej jest członkostwo w komitetach międzynarodowego naukowego towarzystwa International Urogynecology Association oraz w Radzie Naukowej czasopisma International Journal of Environmental Research and Public Health.

Popularyzuje tematykę o aktualnych osiągnięciach uroginekologii wśród lekarzy, oraz w ramach organizowanych kampanii społecznych.

Podsumowując stwierdzam, że osiągnięcia w pracy naukowo-badawczej, dydaktycznej, a także w działaniach organizacyjnych, dr n. med. Magdaleny Emilii Grzybowskiej należy jednoznacznie uznać za bardzo znaczące i wybitnie wartościowe.

3. Ocena szczegółowa osiągnięcia naukowego będącego podstawą postępowania habilitacyjnego

Przedstawiony do recenzji cykl publikacji dotyczy analizy funkcjonowania seksualnego kobiet z zaburzeniami dna miednicy, oraz walidacji instrumentów niezbędnych do analizy badawczej tych zagadnień.

Osiągnięcia naukowe Habilitantki zostały udokumentowane jednotematycznym cyklem sześciu oryginalnych prac opublikowanych w latach 2015-2019, w recenzowanych czasopismach, znajdujących się w bazie Journal Citation Reports. **Sumaryczny IF cyklu wynosi 16,513 (MNiSW – 460 pkt.).** Prace powstały po uzyskaniu stopnia doktora nauk

medycznych. Podkreślić należy, że Habilitantka jest pierwszym autorem oraz autorem korespondencyjnym wszystkich publikacji składających się na osiągnięcie naukowe.

Trzy z przedstawionych prac dotyczą badań nad metodologią oceny jakości życia pacjentek z zaburzeniami dna miednicy. Dr n. med. M. E. Grzybowska ze współautorami poszerzyła obszar badawczy polskiej nauki dokonując przetłumaczenia i walidacji kwestionariuszy, niezbędnych do oceny funkcjonowania seksualnego kobiet z nietrzymaniem moczu i obniżeniem narządów płciowych. Innowacyjność tych dokonań jest wyjątkowo cenna, gdyż oparta jest na ukierunkowaniu współczesnej medycyny na analizie efektów terapii z perspektywy pacjenta, tzw. Patient Reported Outcomes.

Pierwsza z prac tego cyklu „Validation of the Polish version of the Pelvic Organ Prolapse/Urinary Incontinence Sexual Questionnaire” (Int Urogynecol J, 2016, 27:781–786), dotyczy przetłumaczenia na język polski i walidacji kwestionariusza Pelvic Organ Prolapse/Urinary Incontinence Sexual Questionnaire (PISQ). Jest to narzędzie służące do oceny funkcjonowania seksualnego aktywnych seksualnie kobiet z dolegliwościami uroginekologicznymi. Habilitantka wraz zespołem udokumentowali właściwości psychometryczne polskiej wersji kwestionariusza PISQ. Wykorzystując grupę kontrolną, potwierdzono w pracy negatywny wpływ wysiłkowego nietrzymania moczu (WNM) i obniżenia narządów płciowych na funkcjonowanie seksualne kobiet.

W toku pracy badawczej Habilitantka nawiązała współpracę z International Urogynecological Association (IUGA). Jest to jedno z ważniejszych opiniotwórczych naukowych towarzystw z dziedziny uroginekologii na świecie. Po napisaniu wniosku do IUGA, jako pierwsza z badaczy tego zagadnienia w kraju, uzyskała oficjalną zgodę na wykonanie walidacji w języku polskim kwestionariusza Pelvic Organ Prolapse/Urinary Incontinence Sexual Questionnaire, IUGA-Revised (PISQ-IR), sygnowanego auspicjami International Urogynecological Association. Kwestionariusz PISQ-IR umożliwia włączenie do analiz funkcjonowania seksualnego zarówno kobiet aktywnych, jak i nieaktywnych, w tym aspekcie życia płciowego. Zgodnie z międzynarodowym protokołem wykonała analizę spójności wewnętrznej, rzetelności i trafności kryterialnej, potwierdzając właściwości psychometryczne kwestionariusza. To osiągnięcie Kandydatki, jest szczególnie cenne, gdyż umożliwia zastosowanie wśród polskich pacjentek najnowszego, uznanego na świecie, narzędzia do oceny tej ważnej sfery życia.

Przemyślany kierunek działań naukowych dr n. med. Magdaleny E. Grzybowskiej ukazany jest w kolejnej pracy, stanowiącej pogłębienie analiz i wynikającej z ujawnionej w trakcie badań potrzeby wyznaczenia punktu odcięcia dla kwestionariusza PISQ-IR.

W pracy "Identification of the Pelvic Organ Prolapse/Incontinence Sexual Questionnaire-IUGA Revised (PISQ-IR) Cutoff Scores for Impaired Sexual Function in Women with Pelvic Floor Disorders" (J. Clin. Med. 2020, 9, 13), Habilitantka z zespołem za pomocą analizy krzywej ROC (ang. receiver operating characteristics) dokonała wyznaczenia punktu odcięcia dla wyniku sumarycznego kwestionariusza PISQ-IR, stosując jako narzędzie referencyjne kwestionariusz Female Sexual Function Index (FSFI). Pozwaliło to na precyzyjną diagnozę zaburzeń seksualnych u kobiet z zaburzeniami dna miednicy, a ustalenie norm wartości kwestionariusza umożliwiło jego analizę porównawczą względem punktów odcięcia. Co ponownie należy podkreślić, praca ta stanowi pierwsze doniesienie na ten temat na świecie.

Kolejne dwie publikacje dotyczą szczegółowych analiz różnych aspektów funkcjonowania seksualnego kobiet z wysiłkowym nietrzymaniem moczu, potwierdzonym w badaniu urodynamicznym. Ciekawy i trudny do badań naukowych temat nietrzymania moczu w czasie aktywności seksualnej (ang. coital incontinence, CI) przedstawiony został w publikacji „Coital incontinence: a factor for deteriorated health-related quality of life and sexual function in women with urodynamic stress urinary incontinence” (Int Urogynecol J, 2017, 28:697–704). Kandydatka, wraz ze współautorem, szczegółowo scharakteryzowała to zagadnienie potwierdzając występowanie nietrzymania moczu w czasie aktywności seksualnej aż u 65,35% kobiet z WNM. Wykazano związek nasilenia WNM i częstości nietrzymania moczu w czasie aktywności seksualnej. Kobiety z CI nie tylko istotnie częściej unikały aktywności seksualnej, ale również wykazywały niższą ogólną jakość życia ocenianą kwestionariuszem Kings Health Questionnaire. Doniesienie to jest bardzo istotne ze względu na rozpowszechnienie tego ukrywanego często problemu wśród pacjentek. W kolejnej pracy "Predictors of sexual function in women with stress urinary incontinence" (Neurourology and Urodynamics. 2018;37:861–868), poddano analizie czynniki predykcyjne funkcjonowania seksualnego kobiet z WNM. W analizie uwzględniono różnorodne czynniki demograficzne, porównując grupę badaną kobiet z WNM z lub bez obniżenia narządów płciowych, do grupy kontrolnej. We wnioskach podkreślana jest potrzeba indywidualnych analiz funkcjonowania seksualnego pacjentek.

Kolejna publikacja "Is voluntary pelvic floor muscles contraction important for sexual function in women with pelvic floor disorders?" (Neurourology and Urodynamics. 2019; 38:2001-2009) dotyczy analizy związku pomiędzy funkcjonowaniem mięśni dna miednicy i jakością życia seksualnego wśród kobiet z zaburzeniami statyki dna miednicy. Przy wykorzystaniu rozbudowanego badania uroginekologicznego i ultrasonograficznego pokazano w niej rozkład umiejętności kobiet z zaburzeniami dna miednicy do wykonania

skurczu mięśni dna miednicy. Tylko 41,7% kobiet z tym defektem wykazywało siłę skurczu uznaną za prawidłową według norm literaturowych. Interesującym wnioskiem Badaczki jest fakt, iż obecność obniżen narządów płciowych tylko częściowo wyjaśniała pogorszenie funkcjonowania seksualnego kobiet z zaburzeniami dna miednicy. Tę dysfunkcję jako powód zaprzestania aktywności seksualnej podawało tylko 32,2% badanych, a 63,2% kobiet wskazywało na przyczyny związane z partnerem.

Przeprowadzone badania naukowe stanowią niezwykle cenny, w niektórych pozycjach unikalny, wkład w dorobek nauki polskiej. W sposób jednoznaczny wskazują klinicystom konieczność komunikacji z pacjentką w tak wrażliwym temacie, jakim jest aspekt funkcjonowania seksualnego. Ma to szczególne znaczenie wśród pacjentek uroinekologicznych. Przedstawiony cykl prac pokazuje jak ważnym czynnikiem obniżającym jakość życia i funkcjonowania seksualnego, są zaburzenia dna miednicy, a w szczególności wysiłkowe nietrzymanie moczu.

Podsumowanie

Pani dr n. med. Magdalena Emila Grzybowska od lat rozwija tematykę badawczą związaną przede wszystkim z zagadnieniami z zakresu uroinekologii, osiągając sukcesy mierzone publikacjami w renomowanych czasopismach krajowych, jak i o zasięgu międzynarodowym. W dorobku Habilitantki zwraca uwagę systematyczne, przemyślane, niejednokrotnie innowacyjne, dążenie do zgłębienia zagadnień ściśle związanych z jakością życia kobiet z zaburzeniami dna miednicy. Kandydatka podejmuje szereg odważnych inicjatyw, nawiązując współpracę z tematycznymi towarzystwami międzynarodowymi, i z badawczymi ośrodkami zagranicznymi. Tymi działaniami wyraźnie potwierdza ukierunkowane dążenie do poszerzenia zagadnień badawczych, świadome wytyczanie celów i osiągnięta dojrzałość naukową. Brak polskich instrumentów do analiz funkcjonowania seksualnego kobiet z zaburzeniami dna miednicy był dla Habilitantki bodźcem do wprowadzenia tych instrumentów do polskich działań klinicznych, czym niewątpliwie wzbogaciła zakres możliwości naszej nauki. Publikacje Kandydatki wskazują na umiejętność precyzowania problemów badawczych i wielką konsekwencję w ich rozwiązywaniu. Aktywność naukową Habilitantki oceniam bardzo wysoko, i jednoznacznie stwierdzam, iż rokuje dalszy dynamiczny rozwój. Rozprawy naukowe, które były podstawę wystąpienia dr n. med. Magdaleny E. Grzybowskiej o stopień doktora habilitowanego zostały opublikowane na łamach renomowanych i specjalistycznych periodyków naukowych, i stanowią spójną

realizację programu badawczego, ważną zarówno na polu naukowym, jak i w pracy klinicznej. Bezwzględnie należy podkreślić praktyczny wymiar pracy badawczej Habilitantki, wprowadzający do codziennej działalności klinicznej aspekt funkcjonowania seksualnego pacjentek z zaburzeniami uroginekologicznymi.

Przedstawione osiągnięcie naukowe (oraz dorobek naukowy nie wchodzący w jego skład), jest dojrzałym i bardzo rzetelnym naukowym opracowaniem problemu funkcjonowania seksualnego kobiet z zaburzeniami dna miednicy wskazującym na unikalną wiedzę autorki w tym zakresie. Osiągnięcie naukowe, odpowiedni dorobek naukowy, doświadczenie dydaktyczne i osiągnięcia organizacyjne dr n. med. Magdaleny Emilii Grzybowskiej upoważniają mnie do stwierdzenia, że w pełni zasługuje na awans naukowy. Habilitantka spełnia kryteria art. 16 ust. 2 z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. Nr 65, poz. 595 ze zm.). W związku z art.179 ust.2 ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. zwracam się do Wysokiej Rady Nauk Medycznych Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego z wnioskiem o dopuszczenie Pani dr n. med. Magdaleny Emilii Grzybowskiej do dalszych etapów postępowania habilitacyjnego.

Jednocześnie, z uwagi na fakt, iż całość pracy naukowej Habilitantki, innowacyjność Jej dorobku w zakresie seksualności kobiet w Polsce, a także aktywność we współpracy międzynarodowej, stanowią niezmiernie cenny, często unikalny i absolutnie niepodważalny wkład w naukę polską i jej popularyzację na świecie, z wielką przyjemnością wnioskuję do Wysokiej Rady o wyróżnienie postępowania habilitacyjnego Pani dr n. med. Magdaleny Emilii Grzybowskiej.

z wyrażeniem szacunku
Tomasz Weśniewski